

II AKa 135/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Przemysław Filipkowski

Sędziowie SA Rafał Kaniok

SR (del.) Dariusz Drajewicz (spr.)

Protokolant Sylwia Świerżewska

przy udziale Prokuratora Stanisława Wieśniakowskiego

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2021 r.

sprawy z wniosku D. R., Z. J. i A. B.

*w przedmiocie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikającą ze skazania M. P. (1) wyrokiem
Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 14 lutego 1947, sygn. akt R 618/46*

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 25 stycznia 2021 r., sygn. akt VIII Ko 94/20

I. utrzymuje w mocy wyrok w zaskarżonej części;

II. kosztami postępowania za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 135/21
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 stycznia 2021 r., sygn. akt VIII Ko 94/20

1.2. **Podmiot wnoszący apelację**

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. **Granice zaskarżenia**

1.1.1. ***Kierunek i zakres zaskarżenia***

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.1.2. ***Podniesione zarzuty***

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. **Wnioski**

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. ***Ustalenie faktów w związku z dowodami***

przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

1.5. Ustalenie faktów

1.1.3. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.				
1.1.4. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				

1.6. Ocena dowodów

1.1.5. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

1.1.6. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz	
---	--

niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiążle o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
3.1.	<p>obraży przepisów prawa materialnego, tj. art. 445 § 1 w zw. z art. 445 § 2 k.c. w zbiegu z art. 8 ust. 1 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego przez błędne przyjęcie, że kwota zadośćuczynienia w wysokości po 91.000 zł dla każdego z wnioskodawców jest kwotą odpowiednią w przypadku krzywd doznanych na skutek pozbawienia wolności ojca wnioskodawców w związku z działalnością represjonowanego na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i uznaniu tych kwot jako adekwatnych do doznanych krzywd, a także cierpień fizycznych i moralnych.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
Zwiążle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Po pierwsze, art. 8 ust. 1 zd. 2 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego		

bytu Państwa Polskiego nie przewiduje samodzielnych roszczeń dla małżonka, dzieci i rodziców represjonowanego. Stanowi jedynie o przejściu na te osoby jego uprawnień. Punktem wyjścia dla ustalenia wysokości właściwego roszczenia przyznanego małżonkowi, dzieciom i rodzicom zmarłego poszkodowanego, jest wysokość roszczenia, które przysługiwałoby zmarłemu (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 stycznia 2015 r., WA 32/14, Legalis). Innymi słowy, roszczenie osoby, o której mowa w wyżej wskazanym przepisie, jest tożsame z roszczeniem, które przysługiwałoby zmarłej osobie represjonowanej, wobec czego na wysokość kwoty należnej od Skarbu Państwa tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie rzutuje okoliczność, że dochodzi je nie osoba represjonowana, ale inna osoba uprawniona. Oznacza to, że roszczenia następców prawnych osoby represjonowanej limitowane są wysokością roszczeń, jakie przysługiwałyby samemu represjonowanemu, gdyby żył. Osoby "wtórnie" uprawnione nie mają tu własnego, węższego roszczenia, lecz zakres przedmiotowy ich roszczenia wyznacza krzywda "pierwotnie" uprawnionego (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 czerwca 2020 r., II AKa 17/20, Legalis i powołane tam orzecznictwo).

Po drugie, art. 8 ust. 1 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie przewiduje żadnych sprecyzowanych kryteriów określania wysokości

zadośćuczynienia, pozostawiając oceny te praktyce orzecniczej w konkretnych sprawach. Podobnie przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zadośćuczynienia ograniczają się do wskazania, że ma być to "suma odpowiednia" art. 445 § 1 k.c. O owej "odpowiedniości" zadecydować musi sąd orzekający na podstawie zindywidualizowanych kryteriów, wynikających z materiału dowodowego sprawy, w następstwie rozważenia wszystkich jej istotnych okoliczności (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2017 r., II KK 42/17, Legalis). Lektura uzasadnienia wyroku sądu a quo prowadzi do wniosku, że te wymagania w niniejszej sprawie zostały spełnione. Autor apelacji nie wskazał żadnych istotnych okoliczności, które pozostałyby poza rozważaniami tego sądu. Co więcej, skarżący nie kwestionował takich okoliczności, jak stosowanie tortur wobec represjonowanego, ciężkich warunków w jakich przebywał, pogorszenia jego stanu zdrowia i stresu wynikającego z niepewności co do swego losu, jak i też okresu pozbawienia wolności. Poczucie krzywdy osoby represjonowanej jest głębsze i dotkliwsze, gdy uwzględni się fakt, że ryzykowała ona swoją wolność i zdrowie, by walczyć z opresyjnym systemem totalitarnego państwa. Nie można zatem tracić z pola uwagi, że represjonowany M. P. (2) był aktywnym uczestnikiem antykomunistycznej opozycji, działającej w ramach podziemia niepodległościowego. Rozmiary krzywdy osoby represjonowanej zwiększa poczucie niesprawiedliwości wynikające z tego, że działała dla dobra społeczeństwa i przywrócenia praw i wolności obywatelskich (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 grudnia 2020

<p>r., II AKa 268/19, Legalis). W tych warunkach zasądzona kwota 273 000 zł (3 x 91 000 zł, które zasądzono na rzecz każdego z trójki dzieci osoby represjonowanej) za ponad roczny okres pozbawienia wolności nie stanowi kwoty, której wysokość nie odpowiada rzeczywistej krzywdzie, jakiej doznała osoba represjonowana.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>o zmianę rozstrzygnięcia w zakresie pkt 1 wyroku i zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz każdego z wnioskodawców tytułem zadośćuczynienia odpowiednich kwot w wysokości odpowiadającej rzeczywistej krzywdzie wynikającej ze skazania M. P. (1) wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 14 lutego 1947, sygn. akt R 618/46.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Z uwagi na niezasadność zarzutu apelacyjnego nie jest zasadny wniosek apelacji.</p>		

<p>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>	
<p>4.1.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności</p>	
<p>5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO</p>	

1.7. <u>Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
5.1.1.	Przedmiot utrzymania w mocy
Zaskarżona część punktu 1 części dyspozytywnej wyroku odnośnie do wysokości zadośćuczynienia.	
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
Powody opisane w pkt. 3 niniejszego uzasadnienia.	
1.8. <u>Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
5.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zwięźle o powodach zmiany	

1.9. <u>Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
1.1.7. <u>Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylecia</u>	
5.3.1.1.1.	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia	
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia	
5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania # art. 437 § 2 k.p.k.

Zwiąże o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia	
5.3.1.4.1.	# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwiąże o powodach uchylenia	
1.1.8. <i>Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</i>	
1.10. <i>Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku</i>	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
6. Koszty Procesu	

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
II.	Stosownie do art. 13 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, kosztami obciążono Skarb Państwa.

7. PODPIS
Przemysław Filipkowski Rafał Kaniok Dariusz Drajewicz (spr.)

1.11. <i>Granice zaskarżenia</i>	
---	--

Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	Pełnomocnik Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Zaskarżona część punktu 1 części dyspozytywnej wyroku odnośnie do wysokości zadośćuczynienia.		
<u>1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia</u>			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
<u>1.3.2. Podniesione zarzuty</u>			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym		

	wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
<u>1.4. Wnioski</u>		
#	uchylenie	# zmiana